

TILKE

Tilusrakenteen kehittäminen – hanke 2004-2006

Oulun seutukunta
Raahen seutukunta
Ylivieskan seutukunta

LOPPURAPORTTI

28.2.2006

SISÄLLYSLUETTELO

- 1. TILKE – tilusrakenteen kehittäminen – hankkeen taustaa**
 - 1.1. Kehittämistarpeen kuvaus**
 - 1.2. Kohderyhmä**
- 2. Hankkeen tavoitteet**
- 3. TILKE – hankkeen organisaatio**
 - 3.1. Ohjausryhmä**
 - 3.2. Hanketyö**
- 4. Hankkeen toiminta**
 - 4.1. Aikataulu**
- 5. Tulokset**
- 6. Kustannukset ja rahoitus**
- 7. Onnistumiset ja epäonnistumiset**
- 8. Tiedottaminen ja julkisuus**
- 9. Jatkohankkeen tarve**

Liitteet

Liite 1: Ruukin kunnan Luohuan tilusrakenneselvitys

Liite 2: Laskelma tilusjärjestelyn hyödyistä (Jukka Kukkola / Visa Korhonen)

Liite 3: Ohjausryhmän arvio hankkeesta (Ohjausryhmän kokouksen pöytäkirja 22.2.2006)

Hanketiedot

TILKE – tilusrakenteen kehittäminen 2004-2006
Hankennumero 18594
Päätösnumero 28483
Diaarinumero 3679/3514-2004

Hallinnoija Pohjois-Pohjanmaan maanmittaustoimisto, PL 121, 90101 OULU
Yhteyshenkilöt: ohjausryhmän puheenjohtaja Timo Toivanen, P-Poh mmt, PL 29, 84101 YLIVIESKA, p. 020541 6604, sähköposti timo.toivanen@maanmittauslaitos.fi, projektipäällikkö Visa Korhonen, P-Poh mmt, PL 29, 84101 YLIVIESKA, p. 020541 6626, sähköposti visa.korhonen@maanmittauslaitos.fi.

1. TILKE – tilusrakenteen kehittäminen – hankkeen taustaa

Pohjois-Pohjanmaan EU- ohjelmien maaseudun toimintalinjan tavoitteena on vahvistaa alkutuotannon kilpailukykyä. Maataloudessa tuetaan toimenpiteitä, jotka alentavat tuotantokustannuksia ja tehostavat tuotantoa, mutta edistävät samalla eettisesti kestäväää tuotantoa ja viljelijöiden jaksamista työssään.

Maatilayritysten lukumäärä vähenee ja koko kasvaa ennen näkemättömällä vauhdilla koko Suomessa. Tuoreiden selvitysten mukaan yrityskoon kasvun edut voivat jäädä saavuttamatta, koska yritysten sisäinen rakenne ei ennestäänkään ole hyvä ja koska kasvu näyttää perustuvan entistä pienempiin ja kauempaan sijaitseviin peltolohkoihin. Myös pieneen lohkokokoon mukautuneet tilustie- ja kuivatusverkostot alkavat muodostua esteiksi uusien tuotantotekniikoiden käyttöön ottamiselle.

1.1. Kehittämistarpeen kuvaus

Jotta tilakoon kasvu johtaisi sisäiseltä rakenteeltaan tehokkaiisiin tuotantoyksiköihin, on kasvua tuettava ja edistettävä erilaisilla alueen maankäyttöä edistävillä keinoilla, joita ovat mm. tilustie- ja kuivatusverkon ajantasaistaminen, tilusvaihdot ja tilusjärjestelyt sekä niihin yhdistetty valtion maanvälitystoiminta.

Maanmittauslaitos on kehittänyt menetelmän peltujen tilusrakenteen laadun arvioimiseen ja havainnollistamiseen. Samalla on kehitetty toimintamalli ja työkalut alueellisen yhteistoiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen. Menetelmiä ja toimintamalleja on kokeiltu Pohjanmaan maakuntien alueella, Keski-Suomessa sekä Ylivieskan seutukunnassa.

Ylivieskan seutukunnassa toiminut Menestyvä maaseutu – hanke on ollut hyvänä esimerkkinä vastaavanlaisesta toimintatavasta. Oulun yliopiston Kajaanin kehittämiskeskus teki em. hankkeen arvioinnin joulukuussa 2003 ja arvioinnissa on todettu mm. seuraavaa: ”Hyvin onnistuneelle maankäyttöosiolle (tilusjärjestelyt) on ollut kysyntää hankkeen aikana ja tarvetta sille on myös jatkossakin, myös alueen ulkopuolella. Tilusjärjestelyihin liittyvien ennakkoluulojen vuoksi on välttämätöntä, että alueella tehdään jatkuvaa kehitystä ja valistustyötä. Hanke on onnistuneesti päässyt tässä asenteiden muokkaustyössä alkuun, mutta jatkotyöstä tulisi myös huolehtia hyvin konkreettisella tasolla.”

Maaseutuyritysten tulevaisuuden turvaaminen ja toiminnan kehittäminen edistää maaseudun ja kylien asuttuna pysymistä.

1.2. Kohderyhmä

Hankkeen ensisijainen kohderyhmä oli Oulun, Raahen ja Ylivieskan seutukuntien maatilayritykset. Toissijainen kohderyhmä oli seutukunnissa toimivat maaseudun kanssa tekemisissä olevat tahot ja kehittämisestä kiinnostuneet organisaatiot ja niiden ihmiset.

2. Hankkeen tavoitteet

TILKE – tilusrakenteen kehittäminen –hankkeen tavoitteena oli Pohjois-Pohjanmaan maakunnan 3 seutukunnan (Oulu, Raahen ja Ylivieska) alueella selvittää maatalojen tämän hetken tilusrakennetta ja maankäyttöön liittyviä ongelmia sekä tiedottaa erilaisten keinojen käyttömahdollisuuksista tilusrakenteen parantamisessa. Hankkeen yhteydessä selvitettiin hankkeeseen osallistuvien kuntien osalta tilustie- ja kuivatusverkon nykytila ja kartoitettiin tarve em. ojien ja teiden uudistamiseen/kunnostamiseen. Tilusrakenteen parantamisen kautta voidaan vahvistaa alueen alkutuotantoa ja alentaa tuotantokustannuksia. Hankkeen yhteydessä ei tehty tilusjärjestelyjä vaan hanke toimi maankäyttöön liittyvien ongelmien ratkaisumahdollisuuksien esille tuojana sekä alueittaisen tarpeen selvittäjänä. Yhtenä ratkaisuvaihtoehtona tuotantokustannusten alentamisessa tuotiin esille mahdollinen tilusjärjestelyn suorittaminen.

3. TILKE – hankkeen organisaatio

Hankkeen organisaation muodostivat ohjausryhmä, projektipäällikkö ja hankkeeseen kuuluvien töiden osalta projektipäällikön ohjauksessa toiminut työryhmä Pohjois-Pohjanmaan maanmittaustoimistossa.

3.1. Ohjausryhmä

Hankkeelle muodostettiin ohjausryhmä, jonka tehtävänä oli ohjata hankkeen toimintaa ja ottaa kantaa painopisteisiin projektipäällikön tukena. Lisäksi ohjausryhmä on hyväksynyt väliraportit ja maksatushakemukset. Ohjausryhmä kokoontui 4 kertaa.

Ohjausryhmän kokoonpano oli seuraava:

Timo Toivanen	Pohjois-Pohjanmaan maanmittaustoimisto, puheenjohtaja
Timo Lehtiniemi	MTK Pohjois-Pohjanmaa, varapuheenjohtaja
Visa Korhonen	Pohjois-Pohjanmaan maanmittaustoimisto, sihteeri
Esa Riippa	Oulun seutukunta
Pekka Nikula	Ylivieskan seutukunta
Pekka Seppinen	Raahen seutukunta
Juha Arola	Suomen Salaojakeskus Oy 1.10.2004-31.10.2005
Mika Mikkola	Suomen Salaojakeskus Oy 31.10.2005-28.2.2006
Jouni Jyrinki	MTK Keski-Pohjanmaa
Heikki Ollikainen	ProAgria Oulun Maaseutukeskus (varalla Vesa Nuolioja)
Eero Merilä	Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus (varalla Terttu Turunen)
	Pohjois-Pohjanmaan TE-keskuksen edustaja (eri kokouksissa Maria Isolahti, Niina Karen, Antti Lantto, Veli-Matti Fingerroos)

3.2. Hanketyö

Pääosan hankkeen työpanoksesta suoritti Pohjois-Pohjanmaan maanmittaustoimisto projektipäällikön johdolla. Sala- ja valtaojitusten nykytilanteen ja muutostarpeiden kartoituksen suoritti Suomen Salaojakeskus Oy asiantuntijapalveluna erillisen yhteistyösopimuksen pohjalta. Muut yhteistyötahot (MTK Keski- ja Pohjois-Pohjanmaa, ProAgria Oulun Maaseutukeskus) osallistuivat hankkeeseen valmistelemalla ja pitämällä alustuksia maanomistajatilaisuuksissa. Hankkeessa tarvitsemat tietokoneet, puhelimet yms. sekä toimisto- ja kirjanpito palvelut järjesti maanmittaustoimisto.

4. Hankkeen toiminta

Hankkeen toiminta käynnistyi varsinaisesti 12.11.2004 Oulussa pidetyssä neuvottelutilaisuudessa, jossa maanmittaustoimiston edustajat yhdessä MTK Pohjois-Pohjanmaan, ProAgria Oulun Maaseutukeskuksen sekä Suomen Salaojakeskuksen edustajien kanssa miettivät hankesuunnitelman parasta mahdollista toteuttamistapaa. Hankkeen ohjausryhmän perustamiskokous oli 16.12.2004.

Hankkeen toiminnassa keskityttiin hankkeen päätavoitteen saavuttamiseen eli mahdollisimman laajaan tiedottamiseen maatilojen tilusrakenteesta ja maankäytön ongelmista sekä niiden vaikutuksista maatilatalouden kannattavuuteen. Samalla tuotiin esille tilusjärjestelyn mahdollisuus kustannusten alentamisessa.

Hanke järjesti erilliset tiedotustilaisuudet Oulun ja Raahen seutukuntien maaseutu-elinkeinoviranomaisille ja paikallisten MTK:n tuottajayhdistysten puheenjohtajille ja sihteereille. Oulun seutukunnan tilaisuus oli 15.2.2005 ja Raahen seutukunnan tilaisuus oli 9.5.2005. Tilaisuuksissa kerrottiin suunnitelmat hankkeen toteuttamiseksi ja pyydettiin osallistujia tarvittaessa täydentämään suunnitelmia. Ylivieskan seutukunnassa ei vastavaa tilaisuutta järjestetty, koska asioista oli yleisellä taholla keskusteltu seutukunnassa pari vuotta tätä hanketta aikaisemmin toimineen Menestyvä maaseutu-hankkeen yhteydessä.

Ennen Oulun ja Raahen seutukuntien varsinaisia kuntatilaisuuksia kokoontuivat MTK Pohjois-Pohjanmaan, ProAgria Oulun maaseutukeskuksen ja Suomen Salaojakeskuksen edustajat projektipäällikön johdolla 2 kertaa suunnittelemaan tilaisuuksissa esiteltävää aineistoa sekä miettimään kunkin toimijatahon roolia tilaisuuksissa. Samalla päätettiin ne kunnat, joissa tilaisuuksien järjestäminen olisi tarpeen. Kuntatilaisuudet Oulun ja Raahen seutukuntien kunnissa järjestettiin touko-kesäkuussa 2005. Tilaisuuksia oli yhteensä 12 kpl. Tilaisuudet järjestettiin Haukiputaalla, Kiimingissä, Muhoksella, Tyrnävällä, Kempeleessä, Limingassa, Lumijoella, Ruukissa, Siikajoella, Raahessa, Vihannissa ja Pyhäjoella.

Tilaisuuksissa tuotiin esille maatalouden tulevia kehitysnäkymiä ja niiden vaikutusta maatilojen kustannusrakenteeseen. Esiteltiin tilusjärjestelyn keinoja mahdollisten ongelmien ratkaisuna. Tilaisuuksiin kutsuttiin asiantuntijaksi maanviljelijä Nivalan Koskenperältä kertomaan käytännön kokemuksia Koskenperän tilusjärjestelystä. Ennen tilaisuuksia oli laadittu kuntakohtaiset selvitykset peltojen tilusrakenteesta (lohkojen keskikoot, peltoalat, vuokratut alat, lohkojen keskimääräiset talouskeskuksetäisyydet yms.) sekä kuntakohtaiset arviot sala- ja valtaojitusten ja viljelysteiden nykytilasta ja parantamistarpeista. Nämä esiteltiin tilaisuuksien osallistujille erilaisilla teemakartoilla.

Tilaisuuksien osallistujien kanssa sovittiin, että 11 kunnan alueella laaditaan tarkemmat selvitykset jonkin/joidenkin osa-alueiden tilusrakenteesta ja kuivatusverkosta ja niiden parantamistarpeista ja -mahdollisuuksista. Selvitykset laadittiin Haukiputaan Martinniemelle ja Jokikylään, Oulun Pikkarilaan, Muhoksen Itäosaan, Limingan Isoniitylle, Lumijoen Lappiin, Tyrnävän Kiviojanvarteen, Siikajoen Ylipäähän, Ruukin Luohualle, Vihannin Korvenkylään, Raahen Pattijoki-Jokelanperälle sekä Pyhäjoen Ylisenojalle. Muut paitsi Oulun ja Siikajoen selvitykset esiteltiin maanomistajille helmikuussa 2006 järjestetyissä tilaisuuksissa. Oulun selvitysalueella näytti olevan niin paljon muita kuin maatalousarvoja, joten peltojen tilusjärjestelymahdollisuudet katsottiin olevan vähäiset. Siikajoen kunnan edustajan kanssa katsottiin parhaimmaksi esitellä selvitykset myöhemmin jonkin muun tilaisuuden yhteydessä.

Ylivieskan seutukunnassa järjestettiin tilaisuuden Alavieskan Taluskylällä, Ylivieskassa sekä Kalajoen Käännänkylällä. Alavieskan Taluskylälle laadittiin tarkat selvitykset alueen tilusrakenteesta kylän eri osa-alueilla sekä mahdollisuudet tilusrakenteen parantamiseen. Ylivieskassa esiteltiin laadittuja tilastoja kunnan eri osa-alueilla sekä näiden alueiden välistä ristiin kulkemista. Kalajoella Käännänkylälle laadittiin selvitys tilusrakenteen nykytilasta. Sala- ja valtaojituksen nykytilanteesta ja parantamistarpeista laadittiin selvitykset Alavieskan Taluskylälle, Ylivieskan Niemelän- ja Raudaskylille sekä Kalajoen Käännänkylälle.

Hanke herätti mielenkiintoa maaseudun kehittämisen parissa työskentelevissä siinä määrin, että Pohjois-Pohjanmaan kansanedustajat pyysivät hankkeen esittelyä. Hanketta ja sen tavoitteita esiteltiin kansanedustajille Maikkulan kartanossa 16.8.2005. Paikalla oli 7 kansanedustajaa.

4.1 Aikataulu

Hankkeen toiminta-aika oli 1.10.2004-28.2.2006. Käytännössä hankkeen työ alkoi vasta marraskuussa 2004 sen jälkeen, kun TE-keskus oli antanut päätöksensä hankkeen rahoituksesta. Seuraavassa hankkeen eri vaiheiden toteutumisen aikataulu.

Työvaihe	v. 2004	v. 2005	v.2006
Kuntakohtaiset peltojen tilusrakenneselvitykset			
Kuntakohtaiset tiedotustilaisuudet			
Kyläkohtaiset selvitykset (tilusrakenne sekä sala- ja valtaojitustarpeet)			
Kyläkohtaisten selvitysten esittely			

5. Tulokset

Maatalouden kehitysnäkymiä, huonon tilusrakenteen kustannusvaikutuksia, alueittaista sala- ja valtaojitustilannetta sekä tietoisuutta siitä, millaisia parannuksia em. asioihin tilusjärjestelyllä voitaisiin saada aikaan tehtiin tunnetuksi hankkeeseen kuuluvien kuntien maanomistajien keskuudessa. Hankkeen aikana järjestettiin 27 erillistä tilaisuutta, joihin osallistui noin 270 maanomistajaa ja maaseudun toimijaa.

Hankkeessa laadittiin 16 erillistä pienemmän osa-alueen selvitystä paikallisesta tilusrakenteesta sekä alueiden sala- ja valtaojitustilanteesta. Näiden selvitysten esittely maanomistajille sai aikaan sen, että maanomistajat hakivat Pohjois-Pohjanmaan maanmittaus-toimistolta 13 erillistä tilusjärjestelyn tarveselvitystä, joissa selvitetään tarkemmin tilusjärjestelyn edellytykset tietyllä alueella. Tarveselvityshakemukset tulivat seuraavilta alueilta: Ylivieska Raudaskylä ja Niemelänkylä, Alavieska Taluskylä, Kalajoki Käännänkylä, Pyhäjoki Ylisenoja, Raahe Pattijoki-Jokelanperä, Ruukki Luohua, Paavola ja Tuomioja, Lumijoki Lappi, Liminka Isoniitty, Tyrnävä Kiviojanvarsi sekä Haukipudas Jokikylä. Nämä selvitykset saattavat johtaa tilusjärjestelytoimitukseen, jossa tässä hankkeessa esille tuotuja ongelmia ratkotaan käytännössä.

Hankkeen toimijatahot MTK Keski- ja Pohjois-Pohjanmaa, ProAgraria Oulun Maaseutukeskus, Suomen Salaojakeskus ja Pohjois-Pohjanmaan maanmittaustoimisto toimivat koko ajan tiiviissä yhteistyössä keskenään. Hankkeen aikana kunkin tahon tietämys toisensa toiminnasta maatalouden kehittämisessä syveni.

6. Kustannukset ja rahoitus

Kustannukset

Vuosi 2004					
	Toteuma 1.1.-30.6	Toteuma 1.7.-31.12	Toteuma yhteensä 2004	Kustannusarvio	Alitus + / ylitys -
Palkat ja sivukulut		1796,76	1796,76	1500,00	-296,76
Ostopalvelut		2334,50	2334,50	1000,00	-1334,50
Matkat		170,40	170,40	100,00	-70,40
Muut kustannukset		266,27	266,27	600,00	333,73
- vuokrat		202,06	202,06	200,00	-2,06
- toimistotarvikkeet		23,10	23,10	200,00	176,90
- muut		41,11	41,11	200,00	158,89
Kulut yhteensä		4567,93	4567,93	3800,00	-767,93
Luontaisuuritukset		279,43	279,43	500,00	220,57
Hankkeen tulot					
Yhteensä		4847,36	4847,36	4300,00	-547,36

Vuosi 2005					
	Toteuma 1.1.-30.6	Toteuma 1.7.-31.12	Toteuma yhteensä 2005	Kustannusarvio	Alitus + / ylitys -
Palkat ja sivukulut	16811,67	41006,76	57818,43	55000,00	-2818,43
Ostopalvelut	0,00	13930,50	13930,50	19000,00	5069,50
Matkat	2083,40	3880,70	5964,10	5400,00	-564,10
Muut kustannukset	3140,44	6434,71	9575,15	13900,00	4324,85
- vuokrat	2061,33	4690,87	6752,20	3300,00	-3452,20
- toimistotarvikkeet	67,15	151,58	218,73	6800,00	6581,27
- muut	1011,96	1592,26	2604,22	3800,00	1195,78
Kulut yhteensä	22035,51	65252,67	87288,18	93300,00	6011,82
Luontaisuuritukset	2636,63	641,28	3277,91	5000,00	1722,09
Hankkeen tulot					
Yhteensä	24672,14	65893,95	90566,09	98300,00	7733,91

Vuosi 2006					
	Toteuma 1.1.-30.6	Toteuma 1.7.-31.12	Toteuma yhteensä 2006	Kustannusarvio	Alitus + / ylitys -
Palkat ja sivukulut	5769,31		5769,31	6000,00	230,69
Ostopalvelut	4634,00		4634,00	0,00	-4634,00
Matkat	2136,14		2136,14	500,00	-1636,14
Muut kustannukset	1130,77		1130,77	1500,00	369,23
- vuokrat	638,64		638,64	500,00	-138,64
- toimistotarvikkeet	0,00		0,00	500,00	500,00
- muut	492,13		492,13	500,00	7,87
Kulut yhteensä	13670,22		13670,22	8000,00	-5670,22
Luontaisuuritukset	1942,66		1942,66	0,00	-1942,66
Hankkeen tulot					
Yhteensä	15612,88		15612,88	8000,00	-7612,88

Hankkeen kokonaiskustannukset pysyivät kohtuullisesti hallinnassa. Hankkeen kokonaiskustannus ylitti hieman kustannusarvion (ylitys oli 1026,33 €). Tämä ylitys jäi hankkeen hallinnoijan eli Pohjois-Pohjanmaan maanmittaustoimiston kuluiksi. Eri Kustannuslajien välillä sekä vuosittaisissa kustannuksissa sen sijaan poikettiin suunnitelmista varsin paljon. Osa-alue selvitysten esittelyjen jääminen vuodelle 2006 aiheutti kustannuksien syntymisessä takapainotteisuutta. Ostopalveluiden ja matkakustannusten ylittyminen suunnitellusta aiheutui siitä, että hankkeen tarvitsema Maa- ja metsätalousministeriön

IACS-peltolohkoaineisto kallistui hankkeen aikana yli kymmenkertaiseksi. Lisäksi hankkeen suunnitteluvaiheessa ei osattu huomioida tarpeeksi hyvin kaikkien hankkeen onnistumisen kannalta tarpeellisten ulkopuolisten asiantuntijoiden kustannuksia tilaisuuksiin ja niiden suunnitteluun osallistumisesta.

Rahoitus:

TILKE-hanketta ovat rahoittaneet Pohjois-Pohjanmaan TE-keskuksen maaseutuosaston lisäksi Oulun ja Ylivieskan seutukunnat, Raahen, Pyhäjoen, Ruukin, Siikajoen ja Vihantin kunnat sekä yksityisrahoituksen osalta Suomen Salaojakeskus, MTK Keski- ja Pohjois-Pohjanmaa ja ProAgria Oulun Maaseutokeskus seuraavasti:

Vuosi 2004					
	Toteuma 1.1.-30.6	Toteuma 1.7.-31.12	Toteuma yhteensä 2004	Kustannusarvio	Alitus + / ylitys -
TE-keskus		3877,89	3877,89	3877,89	0,00
Oulun seutukunta			0,00	168,20	168,20
Ylivieskan seutukunta			0,00	193,41	193,41
Raahe			0,00	17,94	17,94
Pyhäjoki			0,00	18,42	18,42
Ruukki			0,00	52,35	52,35
Siikajoki			0,00	15,51	15,51
Vihanti			0,00	18,90	18,90
Suomen Salaojakeskus		242,37	242,37	242,37	0,00
Vastikkeeton asiant.apu		279,43	279,43	242,37	-37,06
Yhteensä	0,00	4399,69	4399,69	4847,36	447,67

Vuosi 2005					
	Toteuma 1.1.-30.6	Toteuma 1.7.-31.12	Toteuma yhteensä 2005	Kustannusarvio	Alitus + / ylitys -
TE-keskus	18525,29	0	18525,29	72452,87	53927,58
Oulun seutukunta		3817,00	3817,00	3142,64	-674,36
Ylivieskan seutukunta		3597,54	3597,54	3613,59	16,05
Raahe		407,00	407,00	335,09	-71,91
Pyhäjoki		418,00	418,00	344,15	-73,85
Ruukki		1188,00	1188,00	978,11	-209,89
Siikajoki		352,00	352,00	289,81	-62,19
Vihanti		429,00	429,00	353,21	-75,79
Suomen Salaojakeskus		5257,63	5257,63	4528,30	-729,33
Vastikkeeton asiant.apu	2636,63	641,28	3277,91	4528,30	1250,39
Yhteensä	21161,92	16107,45	37269,37	90566,09	53296,72

Vuosi 2006					
	Toteuma 1.1.-30.6	Toteuma 1.7.-31.12	Toteuma yhteensä 2006	Kustannusarvio	Alitus + / ylitys -
TE-keskus	65597,11		65597,11	11760,00	-53837,11
Oulun seutukunta			0,00	510,00	510,00
Ylivieskan seutukunta			0,00	586,00	586,00
Raahe			0,00	54,00	54,00
Pyhäjoki			0,00	56,00	56,00
Ruukki			0,00	159,00	159,00
Siikajoki			0,00	47,00	47,00
Vihanti			0,00	57,00	57,00
Suomen Salaojakeskus			0,00	735,00	735,00
Vastikkeeton asiant.apu	1942,66		1942,66	735,00	-1207,66
Yhteensä	67539,77	0,00	67539,77	14699,00	-52840,77

Rahoitussuunnitelma piti suhteellisen hyvin paikkansa. Ainoa ongelma syntyi Ylivieskan seutukunnan rahoituksen kohdalla. Hankkeen kustannusarviot eivät sisältäneet arvonalisäveroa, mutta seutukunnille ja kunnille lähetettyihin laskuihin lisättiin kustannusarvion mukaisen osuuden päälle arvonalisävero, jota Ylivieskan seutukunta ei suostunut maksamaan. TE-keskuksen kanssa sovittiin, että tämä puuttuva 791,46 €:n rahoitus voidaan kattaa muulla julkisella rahoituksella eli käytännössä Pohjois-Pohjanmaan maanmittaus-toimiston rahoituksena.

Rahoitus koostui pääasiassa TE-keskuksen rahoitusosuudesta. Yksityisrahoitus oli 10 %, josta 5 % korvattiin vastikkeettomalla asiantuntijapalvelulla, jota suorittivat MTK Keski- ja Pohjois-Pohjanmaa sekä ProAgria Oulun Maaseutukeskus. Seutukuntien ja kuntien rahoitusosuus jäi 9,3 %:iin, sillä Pohjois-Pohjanmaan maanmittaus-toimisto rahoitti puuttuvan 0,7 %. Seutukuntien, kuntien ja yksityisen rahoituksen hankkiminen oli erittäin työlästä summien suuruuteen nähden. Lisävaikeutta toi se, että Raahen seutukunta ei seutukuntana lähtenyt hanketta rahoittamaan vaan rahoitus piti neuvotella ja hankkia erikseen seutukunnan jokaisesta kunnasta.

7. Onnistumiset ja epäonnistumiset

Hankkeen tavoitteena oli saada maanomistajat tiedostamaan maatilatalouden tulevaisuuden kehitystä ja siitä aiheutuvat paineet ylimääräisten, tilussijoituksesta aiheutuvien, kustannusten karsimiseksi. Hankkeen järjestämissä tilaisuuksissa onnistuttiin konkreettisesti esittämään huonon tilussijoituksen aiheuttamat ylimääräiset lisäkustannukset maataloilille.

Käytännön tilusjärjestelykokemusten kertominen yleisötilaisuuksissa oli erittäin onnistunut ratkaisu, sillä viljelijä kertoo kokemuksistaan toisen viljelijän ymmärtämällä tavalla ja osaa painottaa niitä konkreettisia asioita, joihin päätöksiä tehdessä tulisi kiinnittää huomiota.

Hankkeen projektipäällikkö laati yhdessä maanomistajatilaisuuksissa asiantuntijana olleen maanviljelijän kanssa laskelman siitä, kuinka paljon, millaisissa toiminnoissa syntyy säästöjä, jos lohkokoko kaksinkertaistuu tilusjärjestelyssä. Tämä laskelma perustui käytännön kokemuksiin ja oli siten maanviljelijöiden helposti hyväksyttävissä.

Tilusjärjestely on tunteita herättävää toimintaa, josta liikkuu maanomistajien keskuudessa paljon vääriä luuloja. Tämän tyyppinen hanke on tarpeen juuri tällaisten epäluulojen ja väärin tietojen oikaisemisessa. Esitettyjen asioiden omaksuminen vaatii aikansa. Ylivieskan seutukunnan alueella viljelijät olivat valmiimpia ryhtymään sanoista tekoihin eli hakemaan tilusjärjestelyjen tarveselvityksiä. Ylivieskan seutukunnassa aikaisemmin toiminut Menestyvä maaseutu –hanke osoitti näin tehneensä hyvää pohjatyötä ihmisten asenteiden muokkaamisessa. Tällaisia tietoa lisääviä hankkeita tulisi tehdä myös jatkossakin, sillä asioista puhuminen lisää oikeaa tietoa ja auttaa siirtymään toimintaan jossain vaiheessa. Ilman tällaisia hankkeita on vaikea saada näin laajaa asiantuntijajoukkoa kertomaan oman erityisalansa asioista viljelijöille samoissa tilaisuuksissa.

Eri organisaatiot MTK, maaseutukeskus, Suomen Salaojakeskus ja maanmittaus-toimisto toimivat saumattomasti yhteistyössä. Kaikki tiesivät oman roolinsa ja hoitivat oman osuutensa hankkeesta. Suunnittelupalaverit ja kuntatilaisuudet saatiin soviteltua lähes täysin kalentereihin siten, että kaikki pääsivät osallistumaan. Tämä kuvaa osapuolien halua sitoutua hankkeeseen. Osapuolten tietoisuus toistensa tekemisistä ja mahdollisuuksista kasvoi puolin ja toisin, mikä auttaa varmasti yhteistoiminnassa jatkossakin.

Hankkeessa oli mukana varsin laaja alue, kolme seutukuntaa. Hankkeen suunnitteluvaiheessa ei täysin osattu arvioida sitä työmäärää, joka vaadittaisiin hankkeessa suunniteltujen tehtävien toteuttamiseen. Tästä ja hankkeen kireästä aikataulusta johtuen osaluoteselvitykset jäivät hieman kevyemmiksi kuin hankesuunnitelmassa kuviteltiin. Osaluoteselvitysten esittelyn yhteydessä pystyttiin kuitenkin konkretisoimaan riittävällä tasolla

tilusten järjestelemisestä saatavia hyötyjä, jotta maanomistajat pystyvät harkitsemaan kiinnostustaan mahdollisen tilusjärjestelyn tarveselvityksen hakemiseen. Näitä hakemuksia tuli jo hankkeen aikana yhteensä 13 kpl, joka ylitti kaikki odotukset.

Hankkeen rahoituskuviden järjestelyt olivat osaltaan sekä onnistuneita että epäonnistuneita. Onnistuneita siksi, että kaikki seutukunnat ja kunnat saatiin mukaan hankkeeseen ja myös yksityisrahoitus saatiin hoidettua. Epäonnistumiseksi voidaan katsoa se, että Raahen seutukuntaa ei saatu seutukuntana mukaan vaan oli neuvoteltava yksittäisten kuntien kanssa. Toinen hienoinen pettymys oli arvonlisäverokuviot, joita hankkeen suunnitteluvaiheessa ei osattu lainkaan ottaa huomioon ja se aiheutti ongelmia muussa julkisessa rahoituksessa.

8. Tiedottaminen ja julkisuus

Hankkeesta on tiedotettu MTK:n ja maaseutukeskuksen tilaisuuksissa ja asiakasjulkaisuissa. Hankkeen järjestämistä tilaisuuksista on tiedotettu kuntien kuntatiedotteissa sekä viljelijöille lähetetyillä kirjeillä. Lisäksi tilaisuuksiin kutsuttiin paikallis- ja maakuntalehtien toimittajia, jotka tekivät hankkeesta muutamia lehtikirjoituksia. Suurin mielenkiinto hanketta kohtaan oli helmikuun osa-alue selvitysten esittelytilaisuuksissa, joissa yli puolessa tilaisuuksista oli paikalla lehdistön edustaja.

Hankkeen saamaa julkisuutta ja kiinnostusta kuvaa se, että Pohjois-Pohjanmaan kansanedustajat halusivat kuulla hankkeen esittelyn elokuussa 2005.

Hankkeesta tiedottamisessa on noudatettu sekä kansallisia että Euroopan unionin ohjeita ja säännöksiä.

9. Jatkohankkeen tarve

Ohjausryhmä totesi yksimielisesti kokouksessaan 22.2.2006 sen, että vastaavanlaiselle hankkeelle olisi tarvetta ainakin Nivala-Haapajärven ja Siikalatvan seutukunnissa. Hankkeessa mukana olleet tahot sitoutuivat olemaan mukana myös tässä mahdollisessa hankkeessa. Neuvottelut uuden hankkeen käynnistämismahdollisuuksista aloitetaan keväällä 2006. Hanke voisi käynnistyä syksyllä 2006 ja kestäisi vuoden 2007 loppuun.

Liitteet

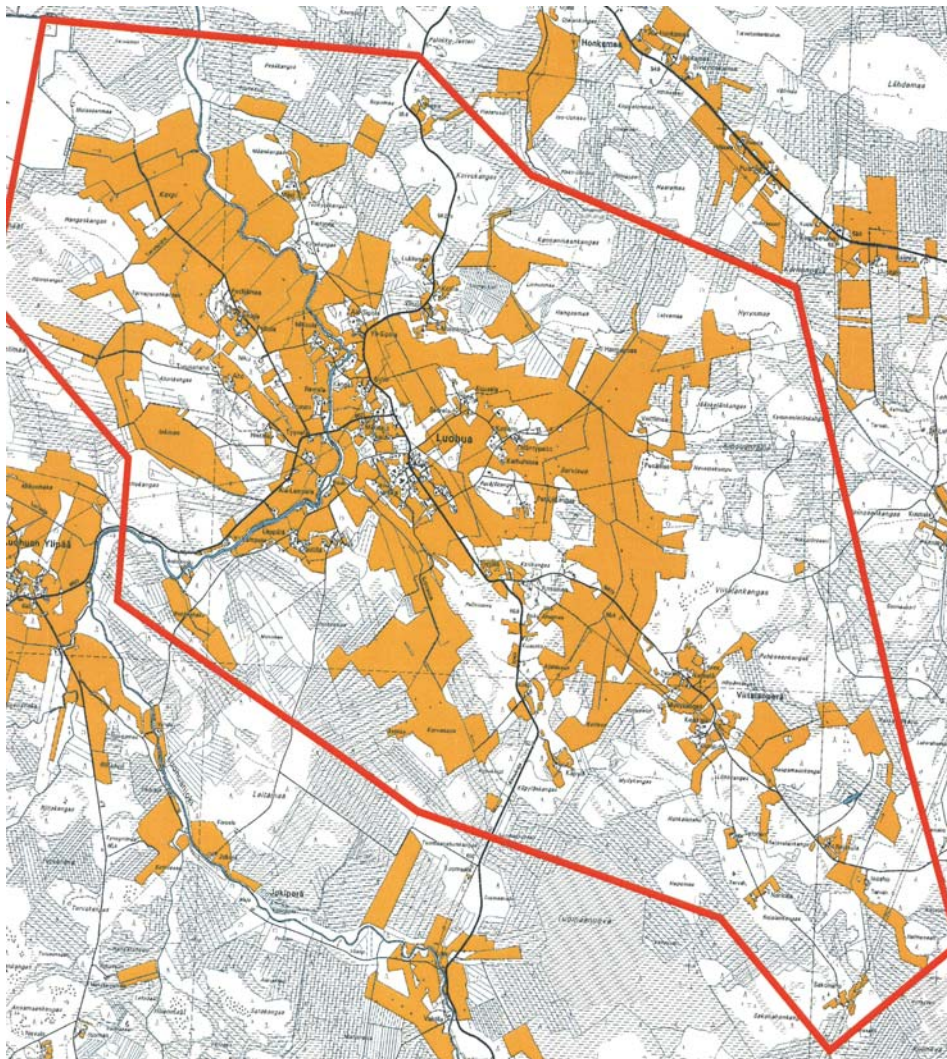
Liite 1: Esimerkkinä Ruukin kunnan Luohuan tilusrakenneselvitys

Liite 2: Laskelma tilusjärjestelyn hyödyistä (Jukka Kukkola / Visa Korhonen)

Liite 3: Ohjausryhmän arvio hankkeesta (ohjausryhmän kokouksen pöytäkirja 22.2.2006)

Liite 1

Ruukki Luohua

Luohuan tilasto

Käyttöyksiköiden lukumäärä

57

Käyttöyksiköiden peltoalan kokojakauma (ha, kpl)

0 - 5	18
5 - 20	21
20 - 40	15
40 -	3

Kokonaispeltoala (ha)

983,21

Vuokrattu peltoala (ha)

232,00

Peltolohkojen lukumäärä

474

Peltolohkojen pinta-alajakauma (ha, kpl, %)

0 - 2	305	
2 - 3	69	79 %
3 - 4	30	
4 -	70	

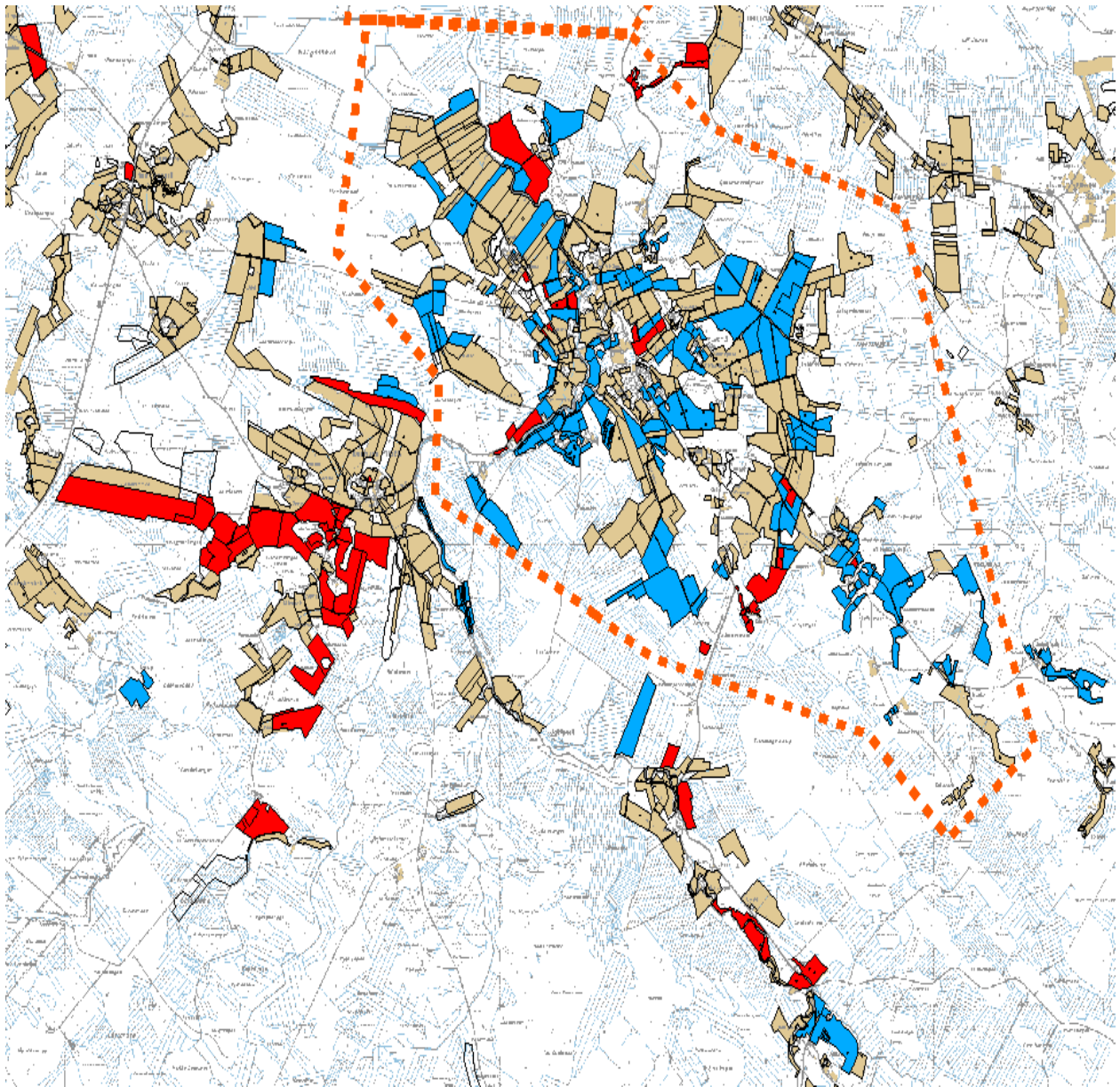
Peltolohkojen keskikoko (ha)

2,07

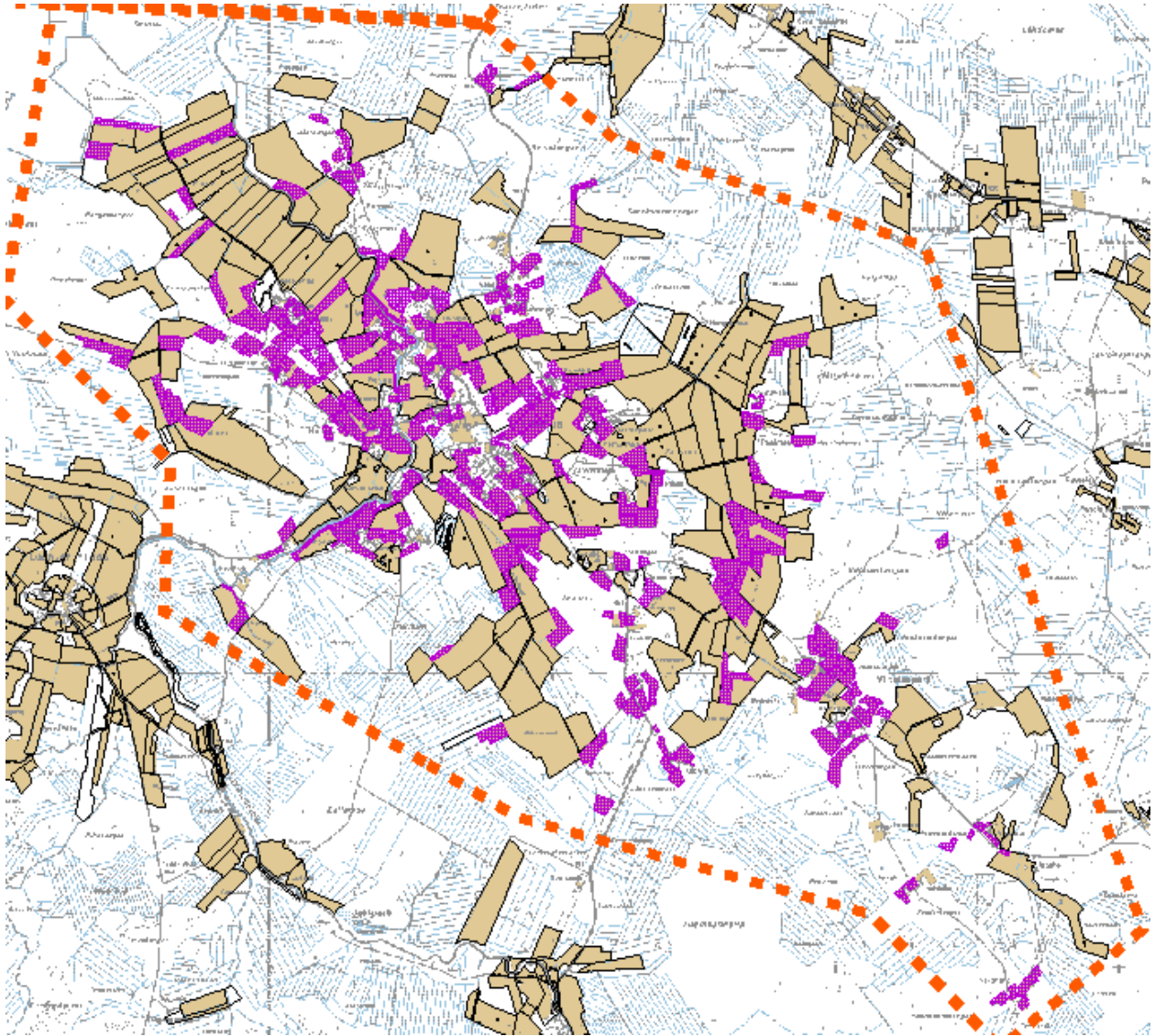
Peltolohkojen pinta-alalla painotettu
keskietäisyys

1737

Ristikkäin kulkeminen Luohualla

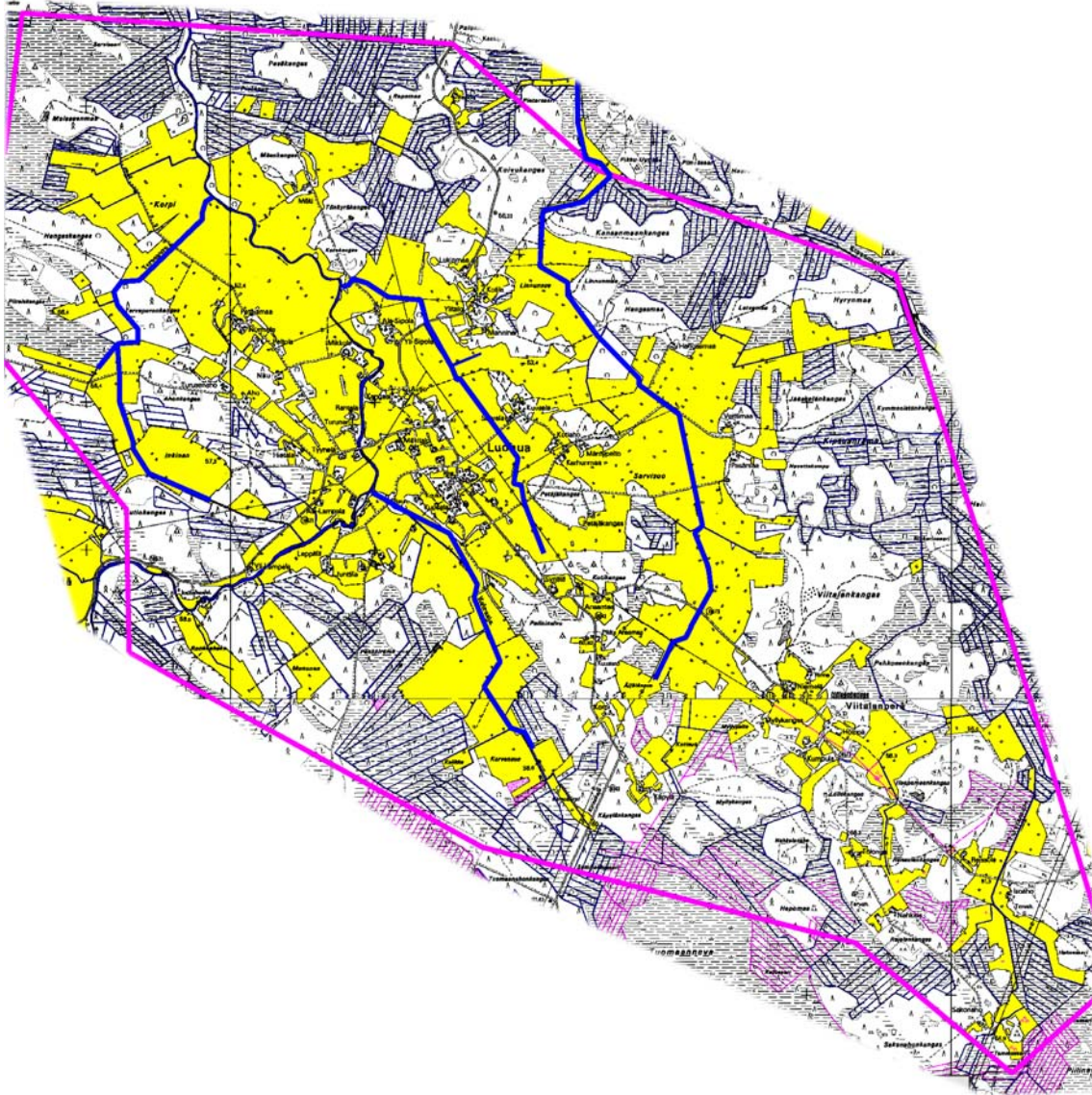

Luohua, alle 2 ha:n lohkot

Valtaojat

- ◆ Alueella valtaojia n. 13 km
 - ◆ Osa ojista perattu n. 15 vuotta sitten
- ◆ Arviolta 10 km valtaojista on perkauksen tarpeessa
- ◆ Kustannusarvio 200 000 €(alv 0%)

Liite 2

Laskelma tilusjärjestelyn hyödyistä

Lähtötiedot:

- Lohkokoko kasvaa 3 ha -> 6 ha
- Lopputilanteessa hyödynnetään uusinta teknologiaa
- Esimerkkinä karjatila jolla peltoa 40 ha (1/3 viljalla ja 2/3 nurmella)
- Siirtoajo lohkolta toiselle 10 min
- Kaikki kustannukset sisältävät kuljettajan
- Traktorityö 35 €/h
- Puimuri (3,6 m) 95 €/h
- Puimuri (6 m) 125 €/h
- Säilörehu tarkkuussilppuri 70 €/ha (ketjun siirtyminen 175 €/h)
- Säilörehu ajosilppuri 255 €/h (ketjun siirtyminen 300 €/h)
- Traktorin ajonopeus peltotöissä 12 km/h

Hyötyjä lohkokoon kasvusta

- Siirtoajon kustannussäästö vuodessa:

Traktorityö 6,5 h = 230 €

Puinti 0,5 h = 50 €

Rehun korjuu

200 € => säästö yht. 480 €/vuosi

- Peltotyön kustannussäästö vuodessa:

Traktorityö 4 h = 140 €

Puinti 150 €

Rehun korjuu

850 € => säästö yht. 1140 €/vuosi

- Suojakaistojen vähenemisestä ja perusparannuksista johtuva satotason nousu 700 rehuyksikköä/ha/vuosi = 40 €/ha/vuosi
=> 1600 €/vuosi

⇒

HYÖDYT LOHKOKOON KASVUSTA 40 HA:N KARJATILALLA YHT. 3220 €/VUOSI

Hyötyjä keskietäisyyden lyhenemisestä

Lähtötiedot:

- Peltolohkojen keskietäisyys ennen järjestelyä 3 km (15 km/h) -> lyhenee 2,5 km:iin (20 km/h)
- Ajokertoja vuodessa 8 kpl/ha
- Ajokilometrit alkutilanne 8 krt * 6 km * 40 ha = 1920 km / 15 km/h = 128 h
lopputilanne 8 krt * 5 km * 40 ha = 1600 km / 20 km/h = 80 h
- Työajan säästö 48 h/vuosi * 35 €/h = 1680 €/vuosi

HYÖDYT LOHKOKOON KASVUSTA KESKJETÄISYYDEN LYHENEMISESTÄ 40 HA:N KARJATILALLA

Siirtoajo 480 €/vuosi

Peltotyö 1140 €/vuosi

Sadon lisäys 1600 €/vuosi

Keskietäisyys 1680 €/vuosi => yht. 4900 €/vuosi

LIITE 3

TILKE-HANKKEEN OHJAUSRYHMÄN KOKOUKSEN PÖYTÄKIRJA

Hankkeen nimi TILKE- Tilusrakenteen kehittäminen **Kokous nro** 1/2006
Hankkeen hallinnoija Pohjois-Pohjanmaan mmtsto **Pvm / aika** 22.2.2006

Paikka: Oulu, Pohjois-Pohjanmaan maanmittaustoimiston kokoustila
Aika: Keskiviikkona 22.2.2006 klo 9-11

Läsnä: Mika Mikkola Suomen Salaojakeskus Oy
Jouni Jyrinki MTK Keski-Pohjanmaa
Maria Isolahti Pohjois-Pohjanmaan TE-keskus/Metsätalouden työohjelma
Timo Lehtiniemi MTK Pohjois-Pohjanmaa
Eero Merilä Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus
Timo Toivanen Pohjois-Pohjanmaan maanmittaustoimisto, puh.joht.
Visa Korhonen Pohjois-Pohjanmaan maanmittaustoimisto, siht.

Pöytäkirja

- 1 § Kokouksen avaus**
Timo Toivanen avasi kokouksen klo 9.00.
- 2 § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus**
Kokous todettiin lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.
- 3 § Työjärjestyksen hyväksyminen**
Hyväksyttiin esityslista kokouksen työjärjestykseksi.
- 4 § Edellisen kokouksen pöytäkirja**
Hyväksyttiin muistutuksista.
- 5 § Muutos ohjausryhmän kokonpanossa**
Suomen Salaojakeskuksen edustajana ohjausryhmässä on toiminut Juha Arola. Todettiin, että 1.11.2005 alkaen hänen paikkansa ohjausryhmässä on ottanut Suomen Salaojakeskuksen uusi toimitusjohtaja Mika Mikkola.
- 6 § Hankkeen toiminta vuosina 2005-2006**
Visa Korhonen esitteli hankkeessa syksyn 2005 jälkeen tehdyt työt. Suurin työ on ollut touko-kesäkuussa 2005 olleissa kuntatilaisuuksissa sovittujen kuntien osa-alueiden kiinteistörakenneselvitykset maanmittaustoimiston toimesta sekä edellä mainittujen alueiden sala- ja valtaoitusolojen selvittäminen Suomen Salaojakeskuksen toimesta. Näitä selvityksiä on tehty yhteensä 16 kappaletta.
- Näiden selvitysten esittely maanomistajille on tapahtunut lokakuun 2005 ja helmikuun 2006 välisenä aikana. Näitä esittelyjä pidettiin 12 eri kunnassa. Näiden tilaisuuksien seurauksena maanmittaustoimistoon on jätetty 12 erillistä tilusjärjestelyn tarveselvityshakemusta.
- 7 § Maksatushakemusten alustava käsittely**
Visa Korhonen kävi läpi hankkeen kustannuksia sekä koko hankkeen että edellisen maksatushakemuksen jälkeiseltä ajalta. Todettiin, että hankkeen kokonaiskustannukset ovat säilyneet kutakuinkin hankesuunnitelman mukaisina, mutta eri kustannuslajien kohdalla on poikkeamia suunnitellusta. Ainakin matkakulujen ja ostopalveluiden osalta kustannukset ylittyivät. Syynä tähän oli aineistojen huomattava kallistuminen hankkeen aikana sekä maanomistaja-asiantuntijan käyttö kuntatilaisuuksissa. Näihin ei hankesuunnittelun yhteydessä oltu osattu varautua. Hyväksyttiin maksatushakemus ja päätettiin hakea maksatusta.

Yksityis- ja seutukuntarahoituksen kertymäennuste

Yksityisrahoituksen todettiin olevan kunnossa. Hankkeen kustannuksista piti kattaa yksityisrahoituksella 10 %, josta 5 % todellista rahaa ja 5 % vastikkeetonta asiantuntijatyötä kuntatilaisuuksissa alustajana toimivien organisaatioiden (MTK Keski- ja Pohjois-Pohjanmaa sekä ProAgria Oulun Maaseutukeskus) henkilöiden työpanoksena. Tämä rahoitus on toteutunut edellä mainitulla tavalla.

Seutukuntarahan osalta todettiin, että Oulun seutukunnan ja Raahen seutukunnan kuntien osalta rahoitus on hoidettu, mutta Ylivieskan seutukunnan osalta rahoitus jäi vajaa 800 € alle suunnitellun. Tämä johtui arvonlisäveron ongelmasta. Seutukuntien rahoitusosuudet hankkeen alkuvaiheessa ilmoitettiin arvonlisäverottomina hintoina. Seutukunnat tekivät rahoituspäätöksensä tältä pohjalta. Hanke laskutti seutukunnilta kustannukset arvonlisäverollisina, jolloin hankkeen lähettämiin laskuihin lisättiin aikaisemmin sovitun arvonlisäverottoman kustannusosuuden päälle arvonlisävero. Ylivieskan seutukunta ei ollut tähän varautunut, vaan he maksoivat ainoastaan aikaisemmin hyväksymänsä arvonlisäverottoman summan.

Tammikuussa TE-keskukselta saatiin ilmoitus siitä, että he hyväksyvät edellä mainitun vajeen korvattavaksi muulla julkisella rahoituksella, joka tässä tapauksessa voisi olla Pohjois-Pohjanmaan maanmittaustoimiston omaa työtä.

Edellä kuvatuilla perusteilla hankkeen yksityis- ja muu julkinen rahoitus olisivat hoidettavissa ilman suurempia ponnisteluja. Keskustelun yhteydessä todettiin, että arvonlisäverokäytännön suhteen hankkeissa pitää olla tarkkana.

Ohjausryhmän jäsenten arvio hankkeen onnistumisesta

Ohjausryhmän jäsenet arvioivat hankkeen toteutumista seuraavasti:

Timo Lehtiniemi: Toteutustapa oli hyvä. Ensin alkukierros kunnissa, jonka jälkeen uudelleen tarkempien selvitysten esittely. Tiedon välittäminen onnistui hyvin. Tilusjärjestelyssä mukana olleen maanomistajan (Jukka Kukkola) mukanaolo oli erittäin tärkeää, se toi uskottavuutta. Kokonaisuutena hanke oli onnistunut. Tilusjärjestelyn pitäisi olla jatkuva prosessi, samoin siitä tiedottamisen.

Eero Merilä: Tilusjärjestelyt asiana hyvä asia. Jakojen jälkeen toiminta alueella aktivoituu. Tilusjärjestelyn avulla voidaan saattaa kuntoon alueen tilusrakenne ja kuivatusverkko samalla kertaa. Lehdistölle pitäisi tiedottaa hankkeesta hyvänä esimerkkinä tulevaa ohjelmakautta varten. Tilusjärjestelyjen hyötylaskelmissa tulisi ottaa huomioon myös viranomaishyöty, koska selkeä tilusrakenne ja kunnossa oleva kuivatusverkko säästää väkivoimaisesti paljon eri viranomaisten työtä.

Jouni Jyrinki: Hanke äärimmäisen tärkeä maaseudun kilpailukyvyyn kannalta. Juuri tällaiseen työhön hankerahoja tulisi käyttää. Ennakkoluuloja on onnistuttu pehmentämään. Tilaisuuksien ilmapiiri oli hyvä, koska tilaisuudet eivät niin virallisia. Eri alueiden kulttuurierot tulee ottaa huomioon tilaisuuksien/ohjelmien suunnittelussa. Mikä on lehdistön vastuu tiedottamisessa, välittykö lukijoille tilaisuuksien osallistujien todellinen tahtotila? EU:n tavoitteena on saada eri organisaatiot toimimaan yhdessä. Tässä hankkeessa se on hyvin onnistunut.

Mika Mikkola: Tilusjärjestelyssä voidaan kytkeä yhteen peruskuivatus ja tilusten järjestely. Aikaisempaa kevyemmille tilusjärjestelyille näyttäisi olevan tilausta. Toivottavasti tarveselvitykset johtavat käytännön toimintaan. Kokonaisuutena erittäin onnistunut hanke.

Maria Isolahti: Tilusjärjestelyjä edistävän hankkeen saaminen Pohjois-Pohjanmaalle oli yksi vuonna 2000 alkaneen Maatalouden työohjelman ensimmäisistä tavoitteista. Lopulta tämä hanke saatiin käyntiin hankekoordinaattorien avustuksella. Tämä oli onnistunut keikeilu, joka on saanut paljon positiivista palautetta eri tahoilta. Toivottavasti myös tavoite 1 alueelle saadaan vireille vastaavanlainen hanke.

Timo Toivanen ja Visa Korhonen: Eri organisaatioiden yhteistyö on syventynyt hankkeen aikana. Tilusjärjestelyn ja sen hyötyjen tiedottamisessa hanke on onnistunut hyvin. Tilusjärjestelyistä tiedottamisessa on todella suuri merkitys sillä, että siihen osallistuvat maan-

viljelijöiden omat etujärjestöt ja muut maaseudulla toimijat yhdessä maanmittaustoimiston kanssa. Ilman maanviljelijöiden omien etujärjestöjen tukea tiedottamisen vaikuttavuus on paljon pienempi.

Vesa Nuolioja ProAgraria: Hanke on ollut erittäin onnistunut. Vaikeaa asiaa on pystytty esittelemään maanomistajille siten, että se on herättänyt suurta kiinnostusta tilusrakenteen tarkempaan selvittämiseen useassa kunnassa (puhelimitse 21.2.2006 saatu kommentti).

Loppuyhteenvetona ohjausryhmä totesi, että hanke on ollut varsin onnistunut ja lopputulokseen ollaan todella tyytyväisiä.

10 §

Jatkohankkeen tarve

Keskusteltiin laajasti jatkohankkeen tarpeellisuudesta. Ohjausryhmän yhteinen näkemys oli, että vastaavanlainen hanke tulisi saattaa vireille tavoite 1 alueella ainakin Nivala-Haapajärven ja Siikalatvan seutukunnissa. Kaikki paikalla olleet tähän hankkeeseen osallistuneet tahot olivat valmiit olemaan mukana mahdollisessa jatkohankkeessa.

Mahdollisen jatkohankkeen käynnistäminen voisi ajoittua vuoden 2006 syksyyn. Tarkemmat suunnitelmat ja selvitykset tulisi tehdä ennen tulevia kesälomia.

11 §

Pöytäkirjan hyväksyminen

Koska kyseessä on hankkeen viimeinen ohjausryhmän kokous, pöytäkirjan hyväksyminen sovittiin tapahtuvaksi sähköpostilla. Tämän kokouksen pöytäkirjan tarkastajiksi valittiin Mika Mikkola ja Timo Lehtiniemi.

12 §

Muut asiat

Mika Mikkola kertoi mahdollisista uusista ohjeista salaojitusten tukikelpoisten maksimikustannusten muuttamisessa.

Maria Isolahti totesi, että tavoite 1 alueella on vielä rahaa uusille hankkeille. Pohjois-Pohjanmaan metsäkeskus on käynnistämässä hanketta, jossa tutkitaan mm. yhteismetsien perustamistapoja. Tämä tuonee esiin tarvetta metsätilusjärjestelyihin ja niiden kannattavuuden tutkimiseen.

13 §

Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja kiitti kaikkia hankkeeseen osallistuneita hyvästä yhteistyöstä ja päätti kokouksen klo 11:00.

Allekirjoitukset

Timo Toivanen, puheenjohtaja

Visa Korhonen, sihteeri